

5. Михеева Е. В. Классификация информационных правоотношений в законодательстве Республики Беларусь : [электронный ресурс] / Е. В. Михеева // http://www.juristlib.ru/book_9397.html.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ, ЩО ПРОВАДЯТЬ НЕЗАЛЕЖНУ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

*Товкун Л.В., кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права,*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Розвиток України як соціально-орієнтованої держави, визначається рівнем розвитку усіх державних інститутів, зокрема інституту оподаткування фізичних осіб. Проблему оподаткування фізичних осіб досліджували в своїх працях такі вчені, як Д.А. Бекерська, Л.К. Воронова, Ю.Б. Іванов, М.П. Кучерявенко та інші. Віддаючи належне цим дослідженням, зазначимо, що існує широке коло питань щодо оподаткування фізичних осіб яке потребує більш детального вивчення. Це, насамперед, стосується оподаткування самозайнятих осіб. Перехід до самозайнятості має свої переваги та недоліки. До переваг можна віднести: а) мінімальний розмір стартового капіталу для відкриття справи; б) гнучкий графік роботи; в) підвищення рівня життя завдяки отриманим доходам. Негативними аспектами є: а) великий ризик ведення своєї справи; б) незначна підтримка з боку держави; в) те, що такий вид діяльності може не оподатковуватись, якщо він здійснюється неофіційно та інше. Проте, не зважаючи на вище зазначене, кожна країна, з урахуванням існуючого досвіду, розробляє свою систему законодавчого визначення та оподаткування самозайнятих осіб. Щодо України, то поняття «самозайнята особа» чітко визначене в податковому законодавстві. Спочатку це був Закон України «Про податок на доходи фізичних осіб», а з прийняттям Податкового кодексу України (ПКУ) воно набуло певної визначеності і конкретизації. Так, відповідно до пп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 ПКУ, самозайнята особа – це платник податку, який є фізичною особою-підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності [1].

Виходячи з цього визначення «самозайнята особа» охоплює два різновиди суб'єктів: 1) фізичних осіб-підприємців (що працюють на загальній та спрощеній системі оподаткування); 2) осіб, що провадять

незалежну професійну діяльність. Розглянемо особливості застосування різних систем оподаткування для самозайнятих осіб.

Щодо загальної системи оподаткування для фізичних осіб-підприємців, то вона є найбільш складною з точки зору обліку та звітності. Не дивлячись на певні її переваги (не має обмежень по кількості найманих працівників, не має обмежень у виборі виду діяльності), є певні недоліки (фізичні особи-підприємці зобов'язані вести облік та документально підтверджувати всі свої доходи та витрати та інше). Така система більше підходить до фізичних осіб підприємців, які здійснюють свою діяльність не систематично і мають невисоку рентабельність продажів. Підприємець може опинитись на загальній системі «в покарання» – якщо порушить умови перебування на спрощеній системі оподаткування. Застосування спрощеної системи для фізичних осіб має суттєві переваги порівняно із загальною. Це сплата фіксованої суми єдиного податку (в залежності від групи до якої віднесено платника), звільнення від сплати деяких податків та зборів, ведення спрощеного обліку та звітності доходів та витрат. Здійснення незалежної професійної діяльності передбачає участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній та інших видів діяльності, за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою-підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб. Особи, що провалять незалежну професійну діяльність оподатковуються як і фізичні особи-платники податків на загальній системі оподаткування, за певним виключенням: 1) вони зобов'язані зареєструватись у контролюючих органах за місцем проживання як самозайняті особи; 2) основним критерієм для віднесення до видачків, що зменшують дохід для об'єкта оподаткування є їх належність і необхідність для здійснення незалежної професійної діяльності. Акцентуючи увагу на оподаткуванні самозайнятих осіб, звернемо увагу на особливості оподаткування доходів судових експертів, які провадять незалежну професійну діяльність. Необхідно зазначити, що правові, організаційні і фінансові основи судово-експертної діяльності визначено Законом України «Про судову експертизу»[2]. У відповідності до цього закону, судовим експертом може бути особа, яка володіє необхідними знаннями для надання висновку з досліджуваних питань, пройшла атестацію судового експерта, має оцінку професійного рівня для залучення до проведення судових експертиз або участі у розробках теоретичної та методичної бази судової експертизи. Залежно від спеціалізації йому присвоюється кваліфікація судового експерта з правом проведення певного виду експертизи [2]. Обов'язковою умовою здійснення судово-експертної діяльності судовими експертами є наявність свідоцтва про присвоєння кваліфікації судового експерта, виданого Міністром України на підставі рішення Центральної експертно-кваліфікаційної комісії, яким надається право на проведення конкретних видів експертиз. Атестовані судові експерти включаються до державного Реєстру атестованих судових

експертів, ведення якого покладено на Мінюст України. Судовий експерт окрім проведення судово-економічних експертиз має право на договірних засадах проводити експертні економічні дослідження, що становить інтерес для юридичних та фізичних осіб (на стадії досудового розгляду). Судовий експерт, який здійснює незалежну професійну діяльність, повинен стати на облік у контролюючому органі за місцем постійного проживання і одержати довідку про взяття на облік платника податків – самозайнятої особи. Її отримання є важливим фактом і безпосередньо пов'язане з визначенням об'єкта оподаткування. Якщо платник не отримав довідку про взяття на облік у контролюючих органах, тоді об'єктом його оподаткування виступають всі доходи, отримані ним від незалежної професійної діяльності, без урахування витрат. Норми ПКУ не передбачають конкретний перелік витрат для судових експертів. Основним критерієм для їх обґрунтування, що зменшують дохід при визначенні об'єкта оподаткування, є їх належність та необхідність для провадження незалежної професійної діяльності. Всі доходи та видатки судових експертів повинні бути документально підтверджені. В такому випадку, у відповідності до ст. 178 ПКУ оподаткованим доходом є сукупний чистий дохід, тобто різниця між доходами та витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності. Але положення чинного законодавства, а саме Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» не передбачає ведення бухгалтерського обліку самозайнятими особами [3]. Тому, відповідно до п. 178.6 ст. 178 ПКУ такі особи повинні самостійно вести Книгу обліку доходів і витрат, дані якої використовуються для заповнення податкової декларації за звітний податковий період (рік). Оподаткування доходів фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, здійснюється відповідно до положень ст. 178 Розділу 4 «Податок на доходи фізичних осіб» ПКУ. У відповідності до цієї статті, всі доходи, які отримані протягом календарного року від провадження незалежної професійної діяльності, оподатковуються податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18% бази оподаткування, а в разі перевищення десятикратного розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року – за ставкою 20% суми перевищення. Також для таких платників податків встановлено військовий збір, який дорівнює 1,5% сукупного чистого доходу, відображеного в річній податковій декларації. Цей збір сплачується в строки, передбачені для сплати податку на доходи фізичних осіб за відповідний період. Судові експерти, які провадять незалежну професійну діяльність також є платниками єдиного внеску. Починаючи з 1.01.2016 року вони повинні його сплачувати в обов'язковому порядку. У відповідності до ст.7 Закону «Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування» базою нарахування єдиного соціального внеску для таких платників є сума доходу, отриманого від їх діяльності, що підлягає

оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб [4]. Вона становить 22% до бази нарахування єдиного внеску, замість 34,7% у 2015 році. Особи, що провадять незалежну професійну діяльність, самостійно здійснюють остаточний розрахунок податку на доходи фізичних осіб, згідно з даними зазначеними у податковій декларації.

В якості висновку зазначимо, що об'єднуючи осіб, що провадять незалежну професійну діяльність, в групу «самозайнятих осіб», законодавець повинен був передбачити єдність правового регулювання щодо них. Але, цього не відбулося. Податкове законодавство більш «лояльне» до фізичних осіб – підприємців, дозволивши їм працювати за спрощеною системою. Вказане не відповідає меті Податкового кодексу України, яка закріплена у пояснювальній записці до нього, а саме: створення правового підґрунтя для реалізації сучасної та справедливої фіскальної політики, встановлення податкової справедливості для відновлення рівних умов конкуренції в економіці.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р.// ВВР, 2011. – № 13–14,15,16,17, ст. 112.
2. Закон України «Про судову експертизу» №4038-XII, від 25.02.1994 р. // ВВР, 1994, № 28, ст. 232.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р.//ВВР, 1999 р.//ВВР, 1999, № 40, ст. 365.
4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464 від 8.07.2010 р.//ВВР, 2011, № 2-3, ст. 11.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Міжнародна науково-практична конференція

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ
ДЕРЖАВНОСТІ ТА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ**

28-29 жовтня 2016 р.
м. Запоріжжя

Правовий статус Служби безпеки України у боротьбі з організованою злочинністю, що супроводжується корупцією	
Міщенко Т.М.	99
Адміністративні процедури реалізації державної регіональної політики у сфері вищої освіти	
Нижник О.С.	101
Становлення адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері масової інформації в Україні	104
Примаков К.Ю.	104
Теоретичні аспекти інформаційних правовідносин: постановка питання	
Селезньова О.М., Юсип Ж.П.	107
Особливості оподаткування доходів судових експертів, що провадять незалежну професійну діяльність	
Товкун Л.В.	109
Національна поліція України як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції	
Шатрава С.О.	113

СЕКЦІЯ 8. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Особливості кваліфікації умисного вбивства військового начальника	
Ганова Г.О.	116
Використання в Кримінальному кодексі України терміну «неправомірна вигода» у світлі принципу правової певності	
Гуртовенко О.Л.	120
До питання про адресатів принципу верховенства права	
Дудоров О.О., Дудорова К.Б.	124

СЕКЦІЯ 9. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Втягнення неповнолітніх у деякі види злочинної діяльності	
Веселовська Н.О.	133
Засада функціональної самостійності та персональної відповідальності прокурора-процесуального керівника досудовим розслідуванням	
Гринів О.Д.	136
Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням: сутність та завдання	
Мартинова А.О.	141
Місце тактичних операцій у системі криміналістики: проблеми та перспективи дослідження	
Шевчук В.М.	144